

Esitys yliopistojen valintakoe kokonaisuudeksi vuonna 2025

SISÄLLYS

1	Valintakokeiden kehittämisen tausta ja tavoitteet	2
2	Esityksen valmisteluprosessi	3
3	Valintakokeiden kuvaus	5
3.1	Yleistä valintakokeiden rakenteesta.....	5
3.2	Valintakoe A	6
3.3	Valintakoe B	7
3.4	Valintakoe C	7
3.5	Valintakoe D	8
3.6	Valintakoe E.....	9
3.7	Valintakoe F.....	9
3.8	Valintakoe G	9
3.9	Valintakoe H	10
3.10	Valintakoe I	11
3.11	Valintakokeiden tehtävätyypit	12
3.12	Hakukohdekohtaiset päätökset uusien valintakokeiden käyttämisestä	13
4	Valintakokeiden aikataulu vuonna 2025.....	14
5	Valintakokeiden valmistelu	15
5.1	Valintakoetyöryhmien kokoonpano ja kokoaminen	15
5.2	Valintakoetyöryhmien tehtävät.....	17
5.3	Valintakokeiden valmistelun aikataulu	18
5.4	Valintakokeiden valmistelun koordinointi ja tuki	18
6	Arvio esityksen vaikutuksista	19
6.1	Vaikutukset hakijoihin.....	19
6.2	Vaikutukset koulutusohjelmiin ja yliopistoihin	20
6.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	20
7	Valintakokeiden seuranta ja kehittäminen	21
	Lähteet	22
	Liitteet.....	22

1 VALINTAKOKEIDEN KEHITTÄMISEN TAUSTA JA TAVOITTEET

Yliopistot ovat asettaneet tavoitteekseen kehittää yliopistojen opiskelijavalintaa sekä hakijoiden että yliopistojen näkökulmasta yksinkertaisemmaksi, selkeämmäksi ja vähemmän kuormittavaksi. Valintakokeiden kehittämisessä valintakoe- ja todistusvalintaa tarkastellaan kokonaisuutena toisiaan täydentävinä valintatapoina.

Valintakoevalinnan kehittämisessä lähtökohtana ovat keväällä 2021 käydyssä fasilitointiprosessissa tunnistetut haasteet. Valintakoevalinnan osalta keskeisiksi haasteiksi tunnistettiin:

- *Valintakokeiden kuormittavuus.* Moniin eri valintakokeisiin valmistautuminen ja osallistuminen vaatii hakijalta ajallisia ja taloudellisia resursseja, jolloin hakijalla ei käytännössä ole mahdollisuuksia valmistautua useisiin valintakokeisiin. Useissa valintakokeissa mitataan samantyyppistä osaamista, jolloin yliopistoissa käytetään paljon resursseja päällekkäisen työn tekemiseen valintakokeen laatimisen, arvioinnin ja järjestämisen osalta.
- *Valintakokeiden muuttunut rooli.* Todistusvalinnan käyttöönoton myötä merkittävä osa uusista opiskelijoista valitaan muilla valintatavoilla kuin valintakoevalinnalla. Kun vain osa valituksi tulevista opiskelijoista osallistuu valintakokeeseen, on alaan tutustuttamisen tapahduttava muutoin kuin valintakokeen avulla, jotta eri valintatavoilla valittavat opiskelijat ovat samalla viivalla opintojensa alussa.
- *Opiskelijavalinnan aikataulu.* Valintakokeet joudutaan järjestämään samaan aikaan, kun todistusvalinnan tuloksia julkaistaan, joten lähes kaikkien hakijoiden on valmistauduttava valintakokeisiin. Valintakokeita myös joudutaan järjestämään samanaikaisesti, jolloin hakijalla ei ole todellista mahdollisuutta osallistua kaikkien hakutoiveidensa valintakokeeseen.

Kehittämistyötä varten Unifin koulutusvararehtorit käynnistivät keväällä 2022 kaikkien yliopistojen yhteisen [opiskelijavalintojen kehittämishankkeen \(2022–2025\)](#). Hankkeelle asetettiin tavoitteeksi, että kevästä 2025 lähtien yliopistoissa on uusi valintakokeiden kokonaisuus, joka täyttää seuraavat tavoitteet:

- *Vähemmän kuormitusta hakijoille.* Samalla valintakokeella voi hakea useampaan yliopistoon ja useammalle koulutusalueelle. Yhdellä koesuorituksella voi tulla huomioiduksi useamman eri hakukohteen opiskelijavalinnassa, jolloin hakijan ei tarvitse resurssisyistä valita, minkä hakutoiveidensa valintakokeisiin hän valmistautuu ja/tai osallistuu.
- *Vähemmän kuormitusta yliopistoille.* Päällekkäisen työn tekeminen vähenee, mikä säästää merkittävästi kokeiden laatimiseen, tarkistamiseen ja järjestämiseen liittyvää kokonaistyömäärää sekä resursseja.
- *Opiskelijavalinnan järkevä aikataulu.* Valintakokeiden aikataulua muutetaan siten, ettei todistusvalinnalla opiskelupaikan saavan hakijan tarvitse turhaan valmistautua tai osallistua valintakokeeseen. Tämä edellyttää valintakokeiden määrän vähentämistä, jolloin valintakokeet voidaan järjestää aiempaa myöhemmin, kun hakijalla on jo tiedossaan kaikkien hakukohteidensa todistusvalinnan tulokset. Lisäksi ennakkomateriaalien laajuutta tarkastellaan kriittisesti, jotta mahdolliset ennakkomateriaalit voidaan julkaista vasta todistusvalinnan tulosten julkaisun jälkeen.

Valintakokeiden kehittämisessä keskitytään kandidaatin- tai kandidaatin- ja maisterintutkintoon tai hammaslääketieteen tai lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavien koulutusten kirjallisiin valintakokeisiin. Samoja valintakokeita voidaan käyttää hakukohteen näin halutessa myös maisterintutkintoon johtavien koulutusten valinnassa. Hakukohteilla voi olla lisäksi soveltuvuuskokeita, jotka on kuitenkin rajattu kehittämistyön ulkopuolelle. Toistaiseksi valtaosa taidealojen koulutusten valintakokeista on jätetty kehittämistyön ulkopuolelle.

Koko kehittämistyön ajan on pidetty tärkeänä, että valintakokeita kehitetään kokonaisuutena, hakijoiden ja yliopistojen näkökulmat huomioiden. Tämän vuoksi valintakoe kokonaisuus on valmisteltu aktiivisessa vuoropuhelussa koulutusalojen kanssa, pitäen hakijanäkökulma koko ajan keskiössä.

2 ESITYKSEN VALMISTELUPROSESSI

Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke järjesti lokakuussa 2022 ensimmäisen [valintakoe webinaarin](#), jossa esiteltiin valintakokeiden kehittämisen taustat ja tavoitteet. Lukuvuonna 2022–2023 hankkeen pääpaino oli todistusvalinnan kehittämisessä, mutta myös valintakokeiden kehittämisestä keskusteltiin lukuvuoden mittaan mm. humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen alan dekaanipäivillä Joensuussa helmikuussa 2023. Intensiivinen ja systemaattinen valintakokeiden kehittämistyö aloitettiin syyskuussa 2023 [webinaarilla](#), jossa esiteltiin kesällä 2023 julkaistun Otukselta ja Laborelta tilatun [valintakoetutkimuksen](#) tulokset. Tämän jälkeen työ jatkui erilaisissa työpajoissa, tapaamisissa ja keskustelutilaisuuksissa, joita järjestettiin koko lukuvuoden ajan. Kehittämistyössä keskeistä on ollut [koulutusalojen osallistaminen yhteiseen keskusteluun](#) valintakokeiden roolista ja valintakokeilla mitattavista valmiuksista sekä valintakoe yhteistyön mahdollisuuksista.

Valintakokeiden kehittämisen valmistelua ohjaavana tahona ovat toimineet Unifin koulutusvararehtorit ja opiskelijavalintojen kehittämishankkeen ohjausryhmänä toimiva opiskelijavalintojen ydinryhmä. Opiskelijavalintojen strateginen ryhmä on huolehtinut työn eri vaiheiden jalkauttamisesta yliopistoihin.

Valintakoevalinnan asiantuntijatyöryhmän työskentely

Heti syksyn 2023 webinaarin jälkeen työskentelynsä aloitti valintakoevalinnan asiantuntijatyöryhmä, jonka tehtävänä oli toimia eri koulutusalojen keskustelua kokoavana ja siitä johtopäätöksiä tekevänä asiantuntijaryhmänä. Koulutusalat nimesivät kesän 2023 aikana työryhmään edustajansa, joiden tehtävänä oli tuoda valintakoe keskusteluun edustamiensa alojen näkemykset, ja toisaalta välittää tietoa ryhmässä käydystä keskustelusta näille koulutusaloille. Ryhmässä oli eri alojen akateemisen asiantuntemuksen lisäksi edustettuna opiskelijat (SYL:n edustaja) sekä hallinto. Ryhmän puheenjohtajana toimi Unifin koulutusvararehtoreiden puheenjohtaja (syksyllä 2023 Turun yliopiston vararehtori Piia Björn ja tammikuusta 2024 lähtien Tampereen yliopiston vararehtori Marja Sutela), ja valmistelijoina ja sihteerinä toimivat opiskelijavalintojen kehittämishankkeen projektipäällikkö ja koordinaattorit.

Asiantuntijatyöryhmä kokoontui lokakuun 2023 ja toukokuun 2024 välisenä aikana yhteensä seitsemän kertaa, ja kokousten välillä käsiteltäviä asioita työstettiin työryhmän Miro-työskentelyalustalla. Lisäksi asiantuntijatyöryhmälle järjestettiin joulukuussa 2023 erillinen tilaisuus, jossa esiteltiin jo olemassa olevia koulutusalarajat ylittäviä valintakokeita (Åbo Akademin yhteinen koe ja AMK-valintakoe) ja niistä saatuja kokemuksia. Tämä tilaisuus oli avoin myös muille asiasta kiinnostuneille.

Syksyn 2023 työpajat

Loka-joulukuussa 2023 järjestettiin viisi teematyöpajaa, joiden teemat nousivat osana valintakoetutkimusta tehdystä nykyisten valintakokeiden ydinainesanalyysistä:

- Ihmisen, yhteiskunnan ja kulttuurin ymmärrys, 12.10.2023
- Matemaattinen ja luonnontieteiden osaaminen, 27.10.2023
- Looginen ajattelu ja ongelmanratkaisu, 27.10.2023
- Taiteellisuus ja taidealojen osaaminen, 23.11.2023
- Kielelliset valmiudet, 15.12.2023

Työpajoihin kutsuttiin kaikki asiasta kiinnostuneet, ja niissä pohdittiin eri koulutusaloja edustavien kesken, mitä työpajan teeman mukaista osaamista kullakin koulutusallalla uusilta opiskelijoilta konkreettisesti vaaditaan, ja millä eri tavoilla tätä osaamista on mahdollista mitata. Työpajojen tavoitteena oli tunnistaa, millä koulutusaloilla tarpeet ovat siinä määrin samankaltaiset, että niillä voisi jatkossa olla yhteinen valintakoe.

Syksyn työpajatyöskentelyn pohjalta asiantuntijatyöryhmässä laadittiin ensimmäinen hahmotelma siitä, miltä uusi valintakokeiden kokonaisuus voisi näyttää. Tämä hahmotelma toimitettiin tammikuussa 2024 yliopistoille niiden sisäisiä keskusteluja varten, ja lisäksi sitä käsiteltiin helmikuussa 2024 järjestetyissä koulutusalojen valintayhteistyötapaamisissa. Yliopistojen keskustelujen koonteja hyödynnettiin helmikuun yhteistyötapaamisten valmistelussa ja toteutuksessa.

Helmikuun 2024 valintakoeyhteistyötapaamiset

Opiskelijavalintojen kehittämishanke järjesti ajalla 7.-16.2.2024 yhteensä kuusi tapaamista, joista kuhunkin kutsuttiin sellaisten koulutusalojen edustajia (koulutusohjelmien johtajia tai vastaavia henkilöitä), joilla syksyn työskentelyn perusteella vaikutti olevan keskenään samanlaisia tarpeita valintakokeille:

- Kauppa- ja taloustieteet, 7.2.2024
- Kielet, kirjallisuustieteet ja viestintätieteet, 9.2.2024
- Humanistiset ja yhteiskuntatieteelliset alat sekä oikeustiede, 13.2.2024 (jatkokeskustelu 5.3.)
- Kasvatustieteet, liikuntatieteet, logopedia, psykologia ja terveystieteet, 14.2.2024
- Matemaattis-teknilliset alat, 15.2.2024
- Luonnontieteelliset alat, 16.2.2024 (jatkokeskustelut 6.3. ja 7.3.)

Tapaamisten aikana muodostettiin yhteistä näkemystä siitä, millä koulutuksilla voisi olla yhteinen kirjallinen valintakoe vuodesta 2025 alkaen.

Luonnos uudesta valintakokeiden kokonaisuudesta ja kommentointikierron

Helmikuun tapaamisissa käytyjen keskustelujen pohjalta asiantuntijatyöryhmässä valmisteltiin luonnos uudesta valintakokeiden kokonaisuudesta. Tämä luonnos esiteltiin [valintakoewebinaarissa](#) 21.3.2024. Webinaarin jälkeen alkoi [otakantaa-palvelussa](#) viiden viikon mittainen kommentointikierron, jonka aikana yliopistot, koulutusalat, sidosryhmät ja muut asiasta kiinnostuneet saivat mahdollisuuden kommentoida luonnosta. Kommentteja jätettiin määräaikaan 25.4.2024 mennessä yhteensä 100 kappaletta. Luonnosta kommentoineet tahot ilmenevät liitteessä 1.

Huhtikuun valintakoeysteistyötapaamiset

Kommentointikierroksen aikana ajalla 12.-18.4.2024 opiskelijavalintojen kehittämishanke järjesti valintakoekohtaiset yhteistyötapaamiset (yhdeksän tapaamista), joissa pureuduttiin tarkemmin yhteisten valintakokeiden suuntaviivoihin ja yhteistyön käytäntöihin (mm. valintakoeysteyryhmän kokoonpano, mihin koe perustuu, kokeen kesto). Tapaamisiin kutsuttiin samat henkilöt kuin helmikuun tapaamisiin, ja lisäksi niihin osallistuivat asiantuntijatyryryhmän jäsenet.

Esiteyksen viimeistely

Kommentointikierroksen aikana saaduista kommentteista ja huhtikuun valintayhteistyötapaamisten keskusteluista seuloittiin konkreettiset muutosehdotukset valintakoeokonaisuuteen, ja näitä ehdotuksia käsiteltiin toukokuun 2024 aikana valintakoevalinnan asiantuntijatyryryhmässä (7.5.2024), opiskelijavalintojen kehittämishankkeen ohjausryryryhmässä (15.5.2024) sekä Unifin koulutusvararehtorikokouksessa (15.5.2024 ja 29.5.2024). Luonnokseen tehtiin useita muutoksia ja linjauksia, jotka on kuvattu liitteessä 1. Kokonaisuuden perusrakenne säilyi ennallaan eli kokeiden lukumäärä säilyi yhdeksässä.

3 VALINTAKOKEIDEN KUVAUS

Yliopistojen uusi valintakoeokonaisuus koostuu yhdeksästä valintakokeesta, jotka kuvataan seuraavassa. Tässä esiteltävät kokeiden kuvaukset on laadittu yliopistojen päätöksentekoa varten. Hakijaviestintää varten kutakin koetta laativa valintakoeysteyryryhmä valmistelelee erikseen kokeen kuvauksen, joka julkaistaan yliopistovalinnat.fi -sivustolla lokakuussa 2024. Lisäksi kokeet laativille valintakoeysteyryryhmille toimitetaan erilliset evästykykset, joihin on koottu kevään 2024 keskusteluista ja luonnoksen kommentointikierrokselta nousseet seikat, jotka on syytä huomioida mahdollisuuksien mukaan kokeita laadittaessa.

Valintakokeita koskevat yksityiskohdat määritellään tässä vaiheessa sillä tarkkuudella, jolla ne tarvitsee määritellä vuoden 2025 valintaperusteita ja koeaikataulua varten. Valintakokeiden yksityiskohdista päättävät viime kädessä kokeita laativat valintakoeysteyryryhmät valintaperusteiden ja aikataulun asettamat reunaehdot huomioiden. Kaikki kokeet laaditaan sekä suomen- että ruotsinkielisinä.

3.1 YLEISTÄ VALINTAKOKEIDEN RAKENTEESTA

Jokaisessa valintakokeessa on yksi yhteinen osio, jonka kaikki valintakokeeseen osallistuvat hakijat suorittavat. Yhteiset osiot ovat pääsääntöisesti kaikille samaan kokeeseen osallistuville hakijoille samat ja täysin samanlaiset. Poikkeuksena on valintakoe C, jossa yhteinen osio koostuu osittain vaihtoehtoisista tehtäväkokonaisuuksista.

Osassa valintakokeita on lisäksi yksi tai useampi eriytyvä osio, jota hakukohteet voivat halutessaan käyttää. Hakijalle avautuvat valintakokeessa kaikki ne koeosiot, joita hänen hakukohteensa käyttävät. Hakija ei näe koeosioita, joita mikään hänen hakulomakkeella valitsemansa hakukohte ei käytä, joten hakija ei voi vahingossa tehdä väärää koeosioita. Hakija ei myöskään voi tulla valituksi hakukohteeseen, johon hän ei ole hakenut.

Kullekin koeosiolle määritellään enimmäiskesto. Hakija ei pysty käyttämään kokeen yhteisestä osiosta mahdollisesti käyttämättä jäänyttä aikaa eriytyvien koeosioden tekemiseen tai eriytyvien osioiden koeaikaan yhteisen osion tekemiseen. Näin varmistetaan hakijoiden yhdenvertainen asema kunkin hakukohteen opiskelijavalinnassa.

Hakukohteet voivat halutessaan painottaa eri osioita tai tiettyjä tehtäväkokonaisuuksia lopullisessa pisteytyksessä eri tavoin. Minkään hakukohteen käyttämän osion tai sen sisältämän tehtäväkokonaisuuden painoarvo ei kuitenkaan voi olla 0.

3.2 VALINTAKOE A

Mille koulutusaloille valintakoe A on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu fysiikan, kemian, matemaattisten tieteiden, nanotieteen, tietojenkäsittelytieteen sekä tekniikan alojen koulutusohjelmille. Valintakoe on tarkoitettu myös mainittujen alojen opettajankoulutuksille.

Valintakokeen A osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä kaksi eriytyvää osiota. Hakukohde voi käyttää pelkkää yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi yhtä tai kahta eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen A yhteinen osio

Kokeen yhteinen osio mittaa matematiikan osaamista sekä loogisen päättelyn ja ongelmanratkaisun taitoja.

Valintakokeen A eriytyvä osio 1

Kokeen eriytyvässä osiossa 1 mitataan yhteistä osiota syvempää matematiikan osaamista.

Valintakokeen A eriytyvä osio 2

Kokeen eriytyvässä osiossa 2 on kaksi fysiikan ja kaksi kemian tehtävää. Hakija valitsee tehtävistä kaksi, joihin vastaa.

Valintakokeen A enimmäiskesto on 4 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi yhden tai kaksi eriytyvää osiota.

Mihin valintakoe A perustuu?

Yhteinen osio perustuu kokeessa jaettaviin aineistoihin sekä sellaisiin matematiikan sisältöihin, jotka sisältyvät lukiossa sekä matematiikan lyhyeen että pitkään oppimäärään. Eriytyvä osio 1 perustuu lukion matematiikan pitkän oppimäärän sisältöihin. Eriytyvä osio 2 perustuu lukion fysiikan ja kemian pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen sisältöihin.

3.3 VALINTAKOE B

Mille koulutusaloille valintakoe B on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu biokemian ja molekyylibiotieteiden, biolääketieteen, farmasian, lääketieteellisten (eläinlääketiede, hammaslääketiede ja lääketiede) sekä ravitsemustieteen alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen B osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä yksi eriytyvä osio. Hakukohde voi käyttää pelkkää yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen B yhteinen osio

Kokeen yhteinen osio mittaa biologian ja kemian osaamista.

Valintakokeen B eriytyvä osio

Kokeen eriytyvä osio mittaa fysiikan osaamista.

Valintakokeen B enimmäiskesto on 4,5 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi myös eriytyvän osion.

Mihin valintakoe B perustuu?

Yhteinen osio perustuu lukion biologian ja kemian pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen sisältöihin. Eriytyvä osio perustuu lukion fysiikan pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen sisältöihin. Kokeeseen voi sisältyä (lyhyitä) aineistoja, joita hakijan tulee pystyä omaksumaan ja soveltamaan tehtäviin vastaamisessa.

3.4 VALINTAKOE C

Mille koulutusaloille valintakoe C on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu biologian ja ympäristötieteiden, elintarviketieteiden, geotieteiden, maantieteen, maataloustieteiden sekä metsätieteiden alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen C osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä yksi eriytyvä osio. Hakukohde voi käyttää pelkkää yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Kokeessa testataan kykyä oppia, ymmärtää ja soveltaa kokeessa mukana olevien alojen opinnoissa keskeisiä aihepiirejä ja ilmiöitä.

Valintakokeen C yhteinen osio

Kokeen yhteisessä osiossa on kuvaajien ja taulukoiden tulkintataitoja testaava tehtäväkokonaisuus, johon kaikkien hakijoiden tulee vastata.

Lisäksi kaikkien hakijoiden tulee vastata kahteen tehtäväkokonaisuuteen seuraavista neljästä vaihtoehdosta: biologian perusteet, luonnonmaantieteellinen ja geotieteellinen tehtävä, kemian ja fysiikan perusteet sekä yhteiskunta ja ympäristö – soveltava tehtävä.

Valintakokeen C eriytyvä osio

Kokeen eriytyvä osio mittaa biologian osaamista.

Valintakokeen C enimmäiskesto on 3 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi myös eriytyvän osion.

Mihin valintakoe C perustuu?

Koe perustuu kokeessa jaettavaan aineistoihin.

- Biologian perusteita mittaavassa tehtävässä on hyötyä, jos hakija hallitsee lukion pakollisten biologian opintojen sisällöt
- Luonnonmaantieteellisessä ja geotieteellisessä tehtävässä sekä yhteiskunta ja ympäristö – soveltavassa tehtävässä on hyötyä, jos hakija hallitsee lukion maantieteen opintojen sisältöjä
- Kemian ja fysiikan perusteita mittaavassa tehtävässä on hyötyä, jos hakija hallitsee lukion pakollisten kemian ja fysiikan opintojen sisällöt
- Eriytyvässä osiossa tulee hallita lukion biologian valtakunnallisten valinnaisten opintojen sisällöt.

3.5 VALINTAKOE D

Mille koulutusaloille valintakoe D on tarkoitettu?

Valintakoe D on tarkoitettu logopedian, psykologian, terveys- ja hoitotieteiden sekä valmennustieteen ja liikuntabiologian alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen D osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä yksi eriytyvä osio. Hakukohde voi käyttää pelkästään yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen D yhteinen osio

Yhteisessä osiossa mitataan kykyä oppia, ymmärtää ja soveltaa kokeessa mukana olevien alojen opinnoissa keskeisiä aihepiirejä ja ilmiöitä. Yhteistyökeskustelujen perusteella laaditaan erillinen evästys valintakoetyöryhmälle.

Valintakokeen D eriytyvä osio

Eriytyvässä osiossa mitataan hakijan kykyä soveltaa luonnontieteiden osaamista.

Valintakokeen D enimmäiskesto on 3,5 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, tekeekö hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi myös eriytyvän osion.

Mihin valintakoe D perustuu?

Valintakokeen yhteinen osio perustuu kokeessa jaettavaan aineistoon sekä lyhyeen ennakkomateriaaliin, joka julkaistaan kaksi päivää ennen valintakoetta. Eriytyvässä osiossa hakijoiden odotetaan hallitsevan lukion fysiikan FY1-moduulin, kemian KE1-moduulin ja biologian BI5-moduulin sisällöt.

3.6 VALINTAKOE E

Mille koulutusaloille valintakoe E on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu kasvatustieteellisen alan sekä liikuntapedagogiikan koulutusohjelmille.

Valintakokeen E osiot ja kesto

Valintakoe on kokonaan yhteinen kaikille koetta käyttäville hakukohteille. Kokeessa mitataan sitä käytävien koulutusalojen opinnoissa tarvittavia tiedon analysoinnin ja soveltamisen valmiuksia, ongelmanratkaisutaitoa ja monilukutaitoa.

Valintakokeen E kesto on 3 tuntia.

Mihin valintakoe E perustuu?

Valintakoe perustuu kokeessa jaettavaan aineistoon.

3.7 VALINTAKOE F

Mille koulutusaloille valintakoe F on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu kauppatieteellisten, taloustieteen, tietojärjestelmätieteen sekä ympäristö- ja elintarviketalouden alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen F osiot ja kesto

Valintakoe F on kokonaan yhteinen kaikille koetta käyttäville hakukohteille. Kokeessa mitataan kykyä omaksua ja soveltaa yhteiskunta-, kauppa- ja taloustieteellistä tietoa sekä matemaattista ja loogista ajattelua.

Valintakokeen F kesto on 3 tuntia.

Mihin valintakoe F perustuu?

Valintakoe F perustuu kokeessa jaettavaan aineistoihin sekä lukion tilastomatematiikan (moduulit MAA8 tai MAB5) tai talousmatematiikan (moduulit MAA9 tai MAB7) sekä lukion taloustiedon (moduuli YH2) sisältöihin. Valintaperusteissa päätetään, perustuuko koe tilastomatematiikan vai talousmatematiikan moduuleihin.

3.8 VALINTAKOE G

Mille koulutusaloille valintakoe G on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu hallintotieteiden, oikeustieteiden (ml. julkisoikeus), sosiaalitieteiden, yhteiskuntatieteiden (ml. liikunnan yhteiskuntatieteet) sekä viestintätieteiden alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen G osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä kaksi eriytyvää osiota. Hakukohde voi käyttää pelkästään yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi yhtä eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen G yhteinen osio

Kokeen yhteinen osio mittaa tieteellisen tiedon ja käsitteistön omaksumista ja soveltamista, tieteellisten aineistojen analyttistä ja kriittistä tarkastelua, lähdekritiikkiä sekä ilmiöiden moniulotteisuuden ja kontekstuaalisuuden tulkintaa.

Valintakokeen G eriytyvä osio 1

Kokeen eriytyvä osio 1 mittaa kirjoittamisen valmiuksia.

Valintakokeen G eriytyvä osio 2

Kokeen eriytyvä osio 2 mittaa erityisesti oikeustieteen opinnoissa tarvittavaa osaamista.

Valintakokeen G enimmäiskesto on 4 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi yhden tai kaksi eriytyvää osiota.

Mihin valintakoe G perustuu?

Valintakokeen yhteinen osio sekä eriytyvä osio 1 perustuvat kokeessa jaettavaan aineistoon. Eriytyvä osio 2 perustuu lisäksi lyhyeen ennakkomateriaaliin, joka julkaistaan 2–3 päivää ennen valintakoetta.

3.9 VALINTAKOE H

Mille koulutusaloille valintakoe H on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu filosofian, historian, kulttuurien tutkimuksen, taiteiden tutkimuksen sekä teologian alojen koulutusohjelmille.

Valintakokeen H osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä kolme eriytyvää osiota. Hakukohde voi käyttää pelkkää yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi yhtä eriytyvää osiota. Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen H yhteinen osio

Kokeen yhteinen osio mittaa kaikkien koetta käyttävien koulutusalojen opinnoissa tarvittavia analyttisen ja kriittisen ajattelun valmiuksia sekä valmiuksia ajallisten ja kulttuuristen ilmiöiden kontekstuaaliseen ja käsitteelliseen ymmärtämiseen.

Valintakokeen H eriytyvä osio 1

Kokeen eriytyvä osio 1 mittaa erityisesti filosofian opinnoissa tarvittavia argumentatiivisen ajattelun ja ilmaisun valmiuksia.

Valintakokeen H eriytyvä osio 2

Kokeen eriytyvä osio 2 mittaa hakijan valmiuksia rakentaa ja argumentoida historiallisten ilmiöiden ajallisia yhteyksiä.

Valintakokeen H eriytyvä osio 3

Kokeen eriytyvä osio 3 mittaa erityisesti teologian opinnoissa tarvittavia yhteiskunnallis-teologisen ajattelun valmiuksia ja ymmärtämistä.

Valintakokeen H enimmäiskesto on 4 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi yhden, kaksi tai kolme eriytyvää osiota.

Mihin valintakoe H perustuu?

Valintakoe perustuu kokeessa jaettavaan aineistoon, minkä lisäksi lukio-opinnoissa tai muulla tavoin hankittu humanistis-yhteiskunnallinen yleissivistys antaa hyvän pohjan kokeessa menestymiselle.

Valintakokeen H eriytyvä osio 1 perustuu lisäksi lukion filosofian oppimäärän pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintojaksoihin tai niitä vastaaviin tietoihin.

3.10 VALINTAKOE I

Mille koulutusaloille valintakoe I on tarkoitettu?

Valintakoe on tarkoitettu kotimaisten kielten, vieraiden kielten ja kielitieteiden sekä kirjallisuustieteiden koulutusohjelmille.

Valintakokeen I osiot ja kesto

Valintakokeessa on kaikille yhteinen osio sekä 13 eriytyvää osiota. Hakukohde voi käyttää pelkkää yhteistä osiota tai yhteisen osion lisäksi yhtä eriytyvää osiota. Poikkeuksena tästä ovat ne hakukohteet, joiden sisällä on useita eri kieliä, ja joissa siksi voidaan käyttää useampaa eriytyvää osiota (koulutusohjelman kaikkien kielten osioita). Hakija tekee kaikki ne koeosiot, jotka hänen valitsemansa hakukohteet edellyttävät.

Valintakokeen I yhteinen osio

Kokeen yhteinen osio mittaa kaikkien koetta käyttävien koulutusalojen opinnoissa tarvittavia yleisiä kielellisiä valmiuksia sekä kykyä oppia, ymmärtää ja soveltaa tietoa ja analysoida aineistoja.

Valintakokeen I eriytyvä osio 1

Kokeen eriytyvä osio 1 mittaa valmiuksia tulkita ja analysoida kaunokirjallista tekstiä.

Valintakokeen I eriytyvä osio 2

Kokeen eriytyvä osio 2 mittaa hakijan ensikielen tasoista suomen kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 3

Kokeen eriytyvä osio 3 mittaa hakijan ensikielen tasoista ruotsin kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 4

Kokeen eriytyvä osio 4 mittaa hakijan suomen kielen taitoa ei-ensikielen tasolla.

Valintakokeen I eriytyvä osio 5

Kokeen eriytyvä osio 5 mittaa hakijan ruotsin kielen taitoa ei-ensikielen tasolla.

Valintakokeen I eriytyvä osio 6

Kokeen eriytyvä osio 6 mittaa hakijan ensikielen tasoista venäjän kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 7

Kokeen eriytyvä osio 7 mittaa hakijan englannin kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 8

Kokeen eriytyvä osio 8 mittaa hakijan espanjan kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 9

Kokeen eriytyvä osio 9 mittaa hakijan italian kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 10

Kokeen eriytyvä osio 10 mittaa hakijan ranskan kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 11

Kokeen eriytyvä osio 11 mittaa hakijan saksan kielen taitoa.

Valintakokeen I eriytyvä osio 12

Kokeen eriytyvä osio 12 mittaa hakijan venäjän kielen taitoa ei-ensikielen tasolla.

Valintakokeen I eriytyvä osio 13

Kokeen eriytyvä osio 13 mittaa hakijan pohjoissaamen kielen taitoa.

Valintakokeen I enimmäiskesto on 5 tuntia. Kokeen kesto riippuu siitä, suorittaako hakija vain kokeen yhteisen osion vai sen lisäksi yhden tai useamman eriytyvän osion. Kokeen kokonaisaika on kuitenkin rajattu enintään viiteen tuntiin, mutta koeajassa suoritettavien eriytyvien osioiden lukumäärää ei ole rajattu.

Mihin valintakoe I perustuu?

Valintakokeen yhteinen osio perustuu kokeessa jaettaviin aineistoihin. Valintakokeen eriytyvä osio 1 perustuu lyhyeen ennakkomateriaaliin, joka julkaistaan 2–4 arkipäivää ennen valintakoetta. Yhteisen osion sekä eriytyvän osion 1 tehtävissä hakijan tulee hallita lukion äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen sisällöt tai niitä vastaavat taidot. Muissa eriytyvissä osioissa hakijalla edellytetään olevan asianomaisen kielen riittävä kielitaito seuraavasti:

- Valintakokeen eriytyvissä osioissa 2–3 hakijan edellytetään hallitsevan peruskoulun ja lukion suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän sisällöt tai niitä vastaavat taidot ko. kielessä.
- Valintakokeen eriytyvissä osioissa 4–5 hakijan edellytetään hallitsevan lukion B1-oppimäärän sisältöjä vastaavat taidot ko. kielessä.
- Valintakokeen eriytyvissä osioissa 6–7 hakijan edellytetään hallitsevan lukion A-oppimäärän sisältöjä vastaavat taidot ko. kielessä
- Valintakokeen eriytyvissä osioissa 8–13 hakijan edellytetään hallitsevan lukion B3-oppimäärän sisältöjä vastaavat taidot ko. kielessä.

3.11 VALINTAKOKEIDEN TEHTÄVÄTYYPIT

Valintakoetyöryhmä päättää valintakokeessa käytettävistä tehtävätyypeistä tehtävätyyppien tarkoituksenmukaisuus ja arvioinnin aikataulu huomioiden.

Automaattisesti tarkistettavien tehtävien käyttäminen on suositeltavaa aina kun mahdollista, koska niiden pisteyttäminen on nopeaa hakijamäärästä riippumatta. Muiden kuin automaattisesti tarkistettavien tehtävien arviointi ja pisteytys vie merkittävästi yliopistojen resursseja. Valintakokeiden

aikataulua on päätetty järkevöittää niin, että valintakokeet järjestetään vasta todistusvalinnan tulosten julkaisun jälkeen. Tämän myötä arvioinnille ja pisteyttämiselle jää aikaa vain noin 9–10 arkipäivää. Tuhansien valintakokeiden arviointi ja pisteyttäminen tässä aikataulussa yhdenmukaisesti ja objektiivisesti on haastavaa.

Eri tehtävätyyppien toimivuutta tulee tarkastella valintakoetyöryhmissä vuosittain valintakokeista saatavien kokemusten perusteella. Mikäli jossain valintakokeen osiossa on päädytty käyttämään myös muita kuin automaattitarkisteisia tehtäviä, voidaan tarkastella, onko näiden tehtävien käyttö vaikuttanut siihen, ketkä tai millaiset hakijat tulevat valituksi.

3.12 HAKUKOHDEKOHTAISET PÄÄTÖKSET UUSIEN VALINTAKOKEIDEN KÄYTTÄMISESTÄ

Uusien valintakokeiden käyttämisestä osana vuoden 2025 opiskelijavalintaa päätetään yliopiston päätöksentekorakenteen mukaisesti samalla, kun muutenkin päätetään vuoden 2025 valintaperusteista. Valintaperustepäätöksen yhteydessä kunkin hakukohteen osalta tulee tehdä seuraavat päätökset:

- *Mitä valintakoetta hakukohde käyttää*
Lähtökohtaisesti hakukohteen tulisi käyttää omalle koulutusalueelle tarkoitettua koetta, jotta hakija pystyy hakemaan yhdellä kokeella mahdollisimman moneen itseään kiinnostavaan hakukohteeseen. Mikäli hakukohteen osalta harkitaan jonkin toisen kokeen käyttämistä, tulisi asiaa harkita tarkoin nimenomaan hakijan näkökulma huomioiden eli mm. selvittäen sen, mille muille koulutusaloille hakukohteen hakijat ovat aiempina vuosina hakeneet.
- *Eriytyvän osion tai osioiden käyttäminen*
Jos kokeessa on eriytyviä osioita, hakukohdekohtaisesti voidaan päättää käytettävän valintakokeena vain kokeen yhteistä osiota, vaikka eriytyvä osio tai osiot olisi tarkoitettu kyseisen koulutusalan käyttöön. Eriytyvän osion käyttämisestä päätettäessä on hyvä huomata, että mikäli eriytyvässä osiossa on muita kuin automaattitarkisteisia tehtäviä, eriytyvän osion arvioinnin kuluihin osallistuvat ne hakukohteet, jotka osiota käyttävät.
- *Koeosioiden tai tehtäväkokonaisuuksien poikkeava painottaminen*
Valintakoetyöryhmä päättää kunkin tehtävän ja osion pisteytyksestä. Koulutusala voi kuitenkin päättää painottaa tiettyjä tehtäväkokonaisuuksia tai osioita lopullisessa pisteytyksessä kertomalla niistä saatavat pisteet erikseen päätetyllä luvulla. Tämä luku ei kuitenkaan voi olla nolla. Poikkeavia painotuksia tulisi käyttää vain perustellusta syystä, jotta valintakoe säilyy hakijan näkökulmasta ymmärrettävänä ja selkeänä, mikä on tärkeää myös korkeakoulutuksen saavutettavuuden näkökulmasta.
- *Tasasijakriteerit*
Koeosion tai tehtäväkokonaisuuden pisteitä voidaan päättää käytettävän tasasijakriteerinä siinä tapauksessa, että kaksi tai useampi hakijaa saa kokeesta samat pisteet.
- *Minimipisterajat*
Hakukohdekohtaisesti voidaan määritellä, että hakijan tulee saada valintakokeesta tai jostain valintakokeen osiosta tai tehtäväkokonaisuudesta vähintään jokin tietty pistemäärä voidakseen tulla hyväksytyksi.

Opiskelijavalintojen kehittämishanke valmistelee valintakokeita koskevat valintaperustepohjat yliopistojen päätöksentekoa varten.

4 VALINTAKOKEIDEN AIKATAULU VUONNA 2025

Valintakokeet järjestetään vuonna 2025 pääsääntöisesti viikolla 23. Poikkeuksena valintakokeet B ja E, joka järjestetään jo viikolla 22.

Valintakokeiden ajankohtia määrittää seuraavat periaatteet:

- Valintakokeet järjestetään todistusvalinnan tulosten julkaisun jälkeen.
- Useampaa valintakoetta ei järjestetä samanaikaisesti. Yliopistojen valintakokeita ei myöskään pääsääntöisesti järjestä samaan aikaan AMK-valintakokeen kanssa.
- Valintakokeita, joihin on odotettavissa merkittävä määrä samoja hakijoita, ei järjestetä samana päivänä.
- Valintakokeet, joihin liittyy lyhyt ennakkomateriaali, järjestetään niin, että ennakkomateriaali voidaan julkaista aikaisintaan ylioppilasjuhlien jälkeisenä maanantaina, jotta kevään ylioppilaiden ei tarvitse valmistautua valintakokeisiin ylioppilasjuhlapäivänä.
- Valintakokeet, joissa on manuaalisesti arvioitavia tehtäviä, järjestetään niin, että arvioinnin tekemiselle jää vähintään 9 arkipäivää. Arviointien on valmistuttava viikon 25 aikana porrastetusti niin, että jokaisena päivänä valmistuu vähintään yhden valintakokeen arviointi, jotta opiskelijavalinnat ehditään toteuttaa yhteishaun aikataulussa. Koordinaatioryhmä laatii tarkemman valintakokekohtaisen aikataulun.
- Valintakokeet, joita käytävillä koulutusaloilla on kirjallisen valintakokeen jälkeen järjestettäviä soveltuvuuskokeita, järjestetään riittävän hyvissä ajoin, jotta soveltuvuuskokeet ehditään järjestää niin, että opiskelijavalinnat pystytään toteuttamaan yhteishaun aikataulussa.
- Valintakokeet järjestetään klo 9–19.20 (huomioiden valintakokeeseen lisäaikaa saaneet hakijat), jotta hakijoiden ei pääsääntöisesti tarvitse yöpyä koepaikkakunnalla koetta ennen tai kokeen jälkeen.

Valintakokeiden ajankohdat vuonna 2025

- 26.5. klo 9–12 (lisäajalla klo 13 saakka): Valintakoe E
- 26.5. klo 14–18.30 (lisäajalla enintään klo 19 saakka): Valintakoe B
- 2.6. klo 10–14 (lisäajalla enintään klo 15.20 saakka): Valintakoe A
- 3.6. klo 10–14 (lisäajalla enintään klo 15.20 saakka): Valintakoe H
- 4.6. klo 9–12 (lisäajalla klo 13 saakka): Valintakoe F
- 4.6. klo 14–17.30 (lisäajalla enintään klo 18.40 saakka): Valintakoe D
- 5.6. klo 9–12 (lisäajalla enintään klo 13 saakka): Valintakoe C
- 5.6. klo 14–18 (lisäajalla enintään klo 19.20 saakka): Valintakoe G
- 6.6. klo 10–15 (lisäajalla enintään klo 16.40 saakka): Valintakoe I

5 VALINTAKOKEIDEN VALMISTELU

5.1 VALINTAKOETYÖRYHMIEN KOKOONPANO JA KOKOAMINEN

Kullakin valintakokeella on oma valintakoetyöryhmä (yhdeksän valintakoetyöryhmää). Kukin valintakoetyöryhmä koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä valintakoetyöryhmän jäsenistä.

Kukin koulutusala tekee esityksen valintakoetyöryhmään valittavista henkilöistä. Unifin koulutusvararehtorikokous vahvistaa valintakoetyöryhmien jäsenet vuonna 2024. Jatkossa jäsenvaihdokset vahvistetaan kunkin valintakokeen ohjausryhmissä. Valintakoetyöryhmää nimettäessä on huolehdittava siitä, että työryhmässä on riittävä kielellinen (suomen ja ruotsin) osaaminen. Valintakoetyöryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Valintakoetyöryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet sitoutuvat tehtävään toistaiseksi.

Joissakin tapauksissa valintakoe koostuu kahdesta tai useammasta koeosiosta tai aihepiiristä, jolloin valintakoetyöryhmään voidaan muodostaa osio- tai aihepiirikohtaisia alaryhmiä. Valintakoetyöryhmät voivat tarvittaessa nimetä alaryhmille erilliset vastuuhenkilöt.

Alla on kuvattu valintakoetyöryhmiin kultakin koulutusosalta nimettävien henkilöiden määrät, tarvittaessa alaryhmäkohtaisesti. Luvut toimivat lähtökohtana valintakoetyöryhmien kokoamiselle kesällä 2024. Näistä luvuista voidaan tarvittaessa poiketa kunkin valintakokeen ohjausryhmän päätöksellä (vuonna 2024 koulutusvararehtoreiden päätöksellä).

Valintakokeen A valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu alaryhmäkohtaisesti, kuinka monta henkilöä valintakokeen A valintakoetyöryhmään nimetään.

Alaryhmä	Alaryhmän koko
Matematiikka	4
Fysiikka ja kemia	3+3
Looginen päättely ja ongelmanratkaisu	3
Yhteensä	13

Valintakokeen B valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu alaryhmäkohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen B valintakoetyöryhmään.

	Biokemia ja molekyyli-biotiede	Farmasia	Biolääketiede	Lääketieteelliset alat	Ravitsemustiede	Yhteensä
Biologia	1	1	1	6	1	10
Kemia	1	1	1	6	1*	10
Fysiikka	-	-	-	6	-	6

*osion tekijä voi olla sama henkilö kuin yhteisessä osiossa

Valintakokeen C valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu osiokohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen C valintakoetyöryhmään.

	Bio- ja ympäristötieteet	Elintarviketieteet	Geotieteet	Maantiede	Metsätieteet	Maataloustieteet	Yhteensä
Yhteinen osio	2-3	1	1-2	1-2	1	1	7-10
Eriytyvä osio		-	-	-	-	-	2-3

Valintakokeen D valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu osiokohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen D valintakoetyöryhmään.

	Logopedia	Psykologia	Terveystieteet ja hoitotiede	Valmennustiede ja liikuntabiologia	Yhteensä
Yhteinen osio	2-3	2-3	2-3	1	7-10
Eriytyvä osio	-	-	-	1*	1

*osion tekijä voi olla sama henkilö kuin yhteisessä osiossa

Valintakokeen E valintakoetyöryhmä

Valintakokeen E valintakoetyöryhmään nimetään 8-10 henkilöä niin, että eri opintosuunnat/-ohjelmat sekä yliopistot ovat riittävällä tavalla edustettuina.

Valintakokeen F valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen F valintakoetyöryhmään.

Kauppätiede	Taloustiede	Tietojärjestelmätiede	Ympäristö- ja elintarviketalous	Yhteensä
4	1	1	1	7

Valintakokeen G valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu osiokohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen G valintakoetyöryhmään.

	Julkisoikeus ja hallintotieteet	Sosiaalityö ja sosiaalityhteet	Yhteiskuntatieteet	Politiikantieteet	Viestintätieteet	Oikeustiede	Yhteensä
Yhteinen osio	1	1-2	1-2	1	1-2	2	7-10
Eriytyvä osio 1	2-4*					-	2-4
Eriytyvä osio 2	-	-	-	-	-	4-6**	4-6

*joista vähintään kaksi on myös yhteisen osion työryhmässä

**joista kaksi on myös yhteisen osion työryhmässä

Valintakokeen H valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu osiokohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen H valintakoetyöryhmään.

	Filosofia	Historia	Kulttuurien ja taiteiden tutkimus	Teologia	Yhteensä
Yhteinen osio	1	2	2-4	1	6-8
Eriytyvä osio 1	2-3	-	-	-	2-3
Eriytyvä osio 2	-	2-3	-	-	2-3
Eriytyvä osio 3	-	-	-	2-3	2-3

Valintakokeen I valintakoetyöryhmä

Alla olevassa taulukossa on kuvattu osiokohtaisesti, kuinka monta henkilöä kukin koulutusala nimeää valintakokeen I valintakoetyöryhmään.

	Yhteinen osio	Eriytyvät osiot
Kirjallisuustieteet	3	3
Suomen kieli		4
Pohjoismaiset kielet	2	4
Saame	3 Kiertävä vastuu*	1
Englanti		2-3
Espanja		2
Italia		1
Ranska		2-3
Saksa		2-3
Venäjä		2-3
Vieraat kielet, joissa ei vaadita ko. kielen osaamista, ja kielitieteet		-
Yhteensä	8	1-4 per osio

*vuoden -25 kokeen työryhmässä yksi edustaja englannista, yksi saksasta ja yksi vieraista kielistä, joissa ei vaadita ko. kielen osaamista.

5.2 VALINTAKOETYÖRYHMIEN TEHTÄVÄT

Uusien valintakokeiden valmistelusta ja koordinaatiosta laaditaan erillinen yliopistojen välinen sopimus, jossa määritellään tarkemmin valintakoetyöryhmien ja niiden puheenjohtajien tehtävät.

Valintakoetyöryhmän tehtävänä on laatia valintakokeesta hakijoille julkaistava kuvaus, valita kokeessa käytettävä aineisto sekä laatia valintakoe ja sen arvostelu- ja pisteytysperusteet. Lisäksi työryhmä arvioi koevastaukset silloin, jos kokeessa on tehtäviä, joiden pisteytystä ei voida tehdä automaattisesti sekä antaa lausuntoja oikaisuvaatimukseen ja hallinto-oikeuteen tehtyihin valituksiin silloin, kun ne koskevat valintakoetehtäviä ja niiden arviointia.

Valintakoetyöryhmän puheenjohtaja vastaa siitä, että valintakokeen osiot muodostavat tasapainoisen ja yhtenäisen sekä kaikkia valintakokeessa mukana olevia koulutusaloja palvelevan kokonaisuuden. Lisäksi hän vastaa mm. valintakoetyöryhmän työskentelyn organisoimisesta yhdessä valintakokeen koordinaattorin kanssa sekä kokeen kehittämisestä kokemus- ja tutkimusperustaisesti.

5.3 VALINTAKOKEIDEN VALMISTELUN AIKATAULU

Koulutusaloille lähetetään kesäkuussa 2024 pyyntö nimetä edustajat valintakoetyöryhmiin. Koulutusalat ilmoittavat nimeämänsä henkilöt opiskelijavalintojen kehittämishankkeelle viimeistään 23.8.2024. Unifin koulutusvararehtorikokous vahvistaa valintakoetyöryhmien kokoonpanot 29.-30.8.2024.

Opiskelijavalintojen kehittämishanke järjestää syyskuussa 2024 valintakoetyöryhmille aloitusseminaarin, jonka myötä valintakoetyöryhmät aloittavat työskentelynsä.

Hakijoille julkaistavien valintakoekuvausten tulee valmistua lokakuussa 2024. Valintakokeiden sekä arvostelu- ja pisteytysperusteiden tulee valmistua (suomeksi ja ruotsiksi) huhtikuun 2025 alussa, jonka jälkeen valintakokeiden koordinaattorit toimittavat valintakokeet valintakoejärjestelmään vietäväksi. Valintakoetyöryhmät tarkistavat sekä testaavat valintakokeet valintakoejärjestelmässä huhti-toukokuun aikana.

5.4 VALINTAKOKEIDEN VALMISTELUN KOORDINOINTI JA TUKI

Koordinaatioryhmä

Kullakin valintakokeella on hallinnollinen koordinaattori, joka työskentelee valintakoetta koordinoivassa yliopistossa. Valintakokeen koordinaattorit muodostavat yhdessä vetäjänsä kanssa koordinaatioryhmän. Koordinaatioryhmän tehtävänä on tukea valintakoetyöryhmien toimintaa sekä huolehtia valintakokeisiin liittyvistä hallinnollisista prosesseista. Kunkin valintakokeen koordinoivasta yliopistosta sekä koordinoivan yliopiston, koordinaattoreiden ja koordinaatioryhmän vetäjän tehtävistä sovitaan tarkemmin valintakokeista laadittavassa sopimuksessa.

Opiskelijavalintojen kehittämishanke toimii koordinaatioryhmän vetäjänä vuoden 2025 loppuun saakka. Vuodesta 2026 alkaen koordinaatioryhmän vetäjänä toimii tehtävään erikseen valittu henkilö. Koordinaatioryhmän vetäjän rekrytoinnista sovitaan erikseen vuonna 2025 valintakokeista laadittavan sopimuksen päivittämisen yhteydessä.

Valintakokeiden ohjausryhmät

Kullekin valintakokeelle nimetään ohjausryhmä, joka ohjaa valintakoetyöryhmän ja valintakokeen koordinaattorin toimintaa sekä tukee valintakoetta koskevien valintaperusteiden valmistelua ja vastaa valintakoe yhteistyön budjetista. Valintakokeen ohjausryhmän tehtävistä sovitaan tarkemmin valintakokeista laadittavassa sopimuksessa.

Opiskelijavalintojen ydinryhmä

Valintakokeiden ohjausryhmien puheenjohtajat ja koordinaatioryhmän vetäjä nimetään opiskelijavalintojen ydinryhmään. Unifin koulutusvararehtorikokous vahvistaa ryhmän kokoonpanon.

Opiskelijavalintojen ydinryhmä vahvistaa valintakokeiden ohjausryhmien kokoonpanot sekä vastaa valintakokeiden kokonaisuuden toimivuudesta ja kehityssuunnista, valintakokeiden riskianalyseista

sekä valintakokeista laadittavasta sopimuksesta. Opiskelijavalintojen ydinryhmän valintakokeisiin liittyvistä tehtävistä sovitaan tarkemmin valintakokeista laadittavassa sopimuksessa.

6 ARVIO ESITYKSEN VAIKUTUKSISTA

6.1 VAIKUTUKSET HAKIJOIHIN

Hakijalla on todellinen mahdollisuus hakea useampaan hakukohteeseen. Yhteisten valintakokeiden on havaittu lisäävän hakukohteiden hakijamääriä, ja lisäys tulee erityisesti 2.–5. hakutoiveen kohteiden lisäyksenä (Suhonen, 2023). Hakijat siis hyödyntävät mahdollisuuden hakea samalla valintakokeella useampaan hakukohteeseen, jolloin hakijalla on myös enemmän mahdollisuuksia tulla valituksi sellaiseen koulutukseen, johon hänen kykynsä riittävät. Hakijan ei myöskään tarvitse taktikoida hakukohteiden kanssa (ks. Pekkarinen & Sarvimäki, 2016).

Yhteiset valintakokeet parantavat hakijoiden yhdenvertaisuutta ja tasapuolista kohtelua. Korkeakoulutus on ollut Suomessa jo pitkään periytyvää, jolloin yliopistoihin päätyy muita useammin korkean sosioekonomisen aseman perheiden jälkeläiset (esim. Nori, 2011).

Hakijan ei tarvitse osallistua moneen valintakokeeseen, jolloin hakeminen ei vaadi niin suuria ajallisia ja taloudellisia panostuksia (esim. matkakulut, poissaolo palkkatyöstä). Yhteisiä valintakokeita myös järjestetään entistä laajemmin ympäri Suomen, jolloin koepaikkakunta sijaitsee todennäköisemmin lähempänä hakijan asuinpaikkakuntaa.

Hakijat ovat kokeeseen valmistautumisessa yhdenvertaisemmassa asemassa, kun ennakkomateriaalin määrää ja sen opiskeluaikaa on supistettu. Lyhyempi valmistautumisaika ja ennakkomateriaali eivät aseta heikompaan asemaan niitä hakijoita, joiden ei ole esimerkiksi taloudellisista syistä tai elämäntilanteensa vuoksi mahdollista irrottautua pidemmäksi aikaa täysipäiväisesti valmistautumaan valintakokeeseen. Lisäksi yhä harvemmassa valintakokeessa vaaditaan ennakkomateriaalin opiskelua, jolloin hakija ei saa hyötyä oikean lukutavan ja ennakkomateriaalin sisältöjä opettavista valmennuskursseista (ks. Kosunen ym. 2022).

Yliopistojen valintamenettelyjen monimutkaisuus ja eroavat käytännöt valintamenettelyissä ovat johtaneet tilanteeseen, jossa valmennuskurssitoimijoita hyödynnetään asiantuntijoina yliopistojen valintamenettelyistä (Kosunen ym., 2022). Erityisesti valintakokeisiin valmentavien kurssien määrä on vähentynyt viime vuosina, mikä voi johtua erilaisten valintakokeiden määrän vähenemisestä (Kosunen ym., 2022). Koska perheen taloudellinen pääoma on huomattavassa roolissa valmennuskurssien hyödyntämisessä (Kosunen ym., 2021), voidaan olettaa koulutuksellisen tasa-arvon lisääntyvän opiskelijavalintamenettelyjen selkiytyessä valintakokeiden vähenemisen ja koekokonaisuuden yksinkertaistumisen myötä.

Valintakoeysteissä jo mukana olevien henkilöiden mukaan valintakokeen suunnittelusta tulee organisoidumpaa, jolloin koe on tarkemmin ja monitieteisemmin perusteltu, mikä edesauttaa hakijoiden tasapuolista kohtelua kokeen arvioinnissa (Jänkälä, 2023).

Ei-toivotut väliuodet vähenevät. Hakijan siirtymä toiselta asteelta korkeakoulutukseen voi nopeutua, kun hänen on mahdollista tulla huomioiduksi kaikkien hakukohteidensa opiskelijavalinnassa, ja siten hajauttaa mahdollisuuksiaan tulla valituksi.

6.2 VAIKUTUKSET KOULUTUSOHJELMIIN JA YLIOPISTOIHIN

Valintakoeysteistöihin siirtyminen kasvattaa koulutusohjelmien hakijamääriä. Tämä vaikutus havaittiin Otuksen ja Laboren [valintakoetutkimuksessa](#), jossa tarkasteltiin lähivuosina valintakoeysteistöihin siirtymisen vaikutuksia. Lisäksi myös todistusvalintaan siirtymisen tiedetään nostaneen hakijoiden hakukohteiden määrää ([Karhunen ym., 2022](#)), mistä voi päätellä hakijoiden pyrkivän hajauttamaan mahdollisuuksiaan hakemalla useampaan eri hakukohteeseen, silloin kun se on käytännössä mahdollista. Koulutusohjelmat saavat hakijoikseen kaikki todellisuudessa koulutusohjelmasta kiinnostuneet, kun hakijan ei tarvitse poisvalita kiinnostavia hakukohteita esimerkiksi siksi, ettei hän pysty panostamaan tai osallistumaan moneen valintakokeeseen. Näin ne saavat valita parhaat aiempaa laajemmasta hakijapoolista.

Koulutusohjelmat saavat yhtä hyviä opiskelijoita kuin tähänkin asti. Näin on havaittu tapahtuneen kovan hakupaineen aloilla (Suhonen, 2023). Vaikka voidaan olettaa, että valintakoeysteistyöt tehostavat opiskelijoiden valikoitumista koulutusohjelmiin, ei se ole näkynyt hakupainealoilla opiskelijoiden parempana osaamistasona, todennäköisesti koska hakupaine on jo aiemmin varmistanut erittäin hyvien hakijoiden valituksi tulemisen (Suhonen, 2023). Sen sijaan heikomman hakupaineen koulutusaloilla voidaan odottaa opiskelijoiden tason jopa nousevan, kun aiemmin vain hakupainealan kokeeseen panostaneet hyvät hakijat voivat samalla kokeella hakea ja tulla hyväksytyksi myös muille aloille.

Valintakokeisiin käytettävä kokonaistyöaika vähenee. Yksittäisten kokeen laatijoiden kohdalla työ määrä voi nousta, mutta valtakunnallisesti tarkasteltuna työn määrä yliopistoissa vähenee (Jänkä, 2023), kun yliopistoissa tehtävän päällekkäisen työn määrä vähenee.

6.3 YHTEISKUNNALLISET VAIKUTUKSET

Koulutuksellinen yhdenvertaisuus lisääntyy. Yhteisiin valintakokeisiin siirtymisen on havaittu olevan positiivisessa yhteydessä pienituloisesta tai matalan tulotason perheistä tulevien hakijoiden sekä perusasteen koulutuksen saaneiden vanhempien lasten valituksi tulemiseen (Suhonen, 2023).

Alueellinen liikkuvuus lisääntyy. Yhteisiin valintakokeisiin siirtymisen on havaittu todistusvalinnan tavoin kasvattavan hakijan asuinpaikkakunnan ja opiskelupaikkakunnan välistä etäisyyttä (Suhonen, 2023).

Siirtymä toiselta asteelta korkeakoulutukseen nopeutuu. Suomessa siirtymä korkeakoulutukseen tapahtuu verrattain myöhään, noin 23-vuotiaana (OECD, 2023). Yhteisten valintakokeiden voi olettaa tehostavan opiskelupaikkojen jakautumista (Suhonen, 2023), jolloin ei-toivotut väliuodet vähenevät. Tehokkaamman opiskelupaikkojen jakautumisen voi olettaa vähentävän sellaisten hakijoiden määrää, jotka jäävät vuosia kestävään hakukierteseen. Tällä voi olla positiivisia vaikutuksia erittäin kovan hakupaineen alojen hakijasumaan.

7 VALINTAKOKEIDEN SEURANTA JA KEHITTÄMINEN

Uudet valintakokeet ovat käytössä ensimmäisen kerran vuoden 2025 opiskelijavalinnassa, minkä jälkeen on tärkeää seurata niiden toimivuutta niin hakijoiden kuin koulutusalojen näkökulmasta ja tehdä kokeisiin seurantatiedon perusteella muutoksia, joilla kokeista saadaan entistä toimivampia. Kokeiden jatkuva kehittäminen on laadunvarmistuksen lisäksi tärkeää myös siksi, että kokeet eivät pidemmällä aikavälillä kohtuuttomasti suosisi kokeisiin useamman kerran osallistuneita tai maksullisille valmennuskursseille osallistuneita vaan kertoisivat kaikkien hakijoiden todellisista valmiuksista.

Tarkempi suunnitelma uusista kokeista kerättävästä ja seurattavasta datasta tehdään kevääseen 2025 mennessä. Alustavan suunnitelman mukaan kesän ja syksyn 2025 aikana selvitetään ainakin seuraavia asioita:

- Muutokset hakukohteiden hakijamäärissä
- Muutokset valintakokeeseen osallistuneiden hakijoiden osuudessa
- Muutokset valintakokeista tehtyjen oikaisupyyntöjen määrässä
- Valintakokeiden ja niiden osioiden erottelukyky
- Valintakokeiden eri osioista saatujen pisteiden välinen korrelaatio
- Valintakoetyöryhmien kokemukset uusien kokeiden laatimisesta
- Koulutusohjelmien kokemukset valintakokeista ja niillä valituista opiskelijoista
- Hakijoiden kokemukset uusista valintakokeista

Kerätyt tiedot ja niistä tehdyt johtopäätökset raportoidaan syksyllä 2025 valintakoetyöryhmille, jotka valmistelevat vuoden 2026 valintakokeita.

Uusia valintakokeita tulee myös opiskelijavalintojen kehittämishankkeen päättymisen jälkeen seurata ja kehittää systemaattisesti seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Kehittämisessä huomioidaan korkeakoulujen opiskelijavalintojen kokonaisuus.
- Eri valintatavat täydentävät tosiaan tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Hakeminen ja valituksi tuleminen on aidosti mahdollista kaikille korkeakoulukelpoisuuden saavuttaneille taustasta riippumatta.
- Hakeminen on hakijan näkökulmasta selkeää ja sujuvaa.
- Hakeminen ei aiheuta hakijalle tarpeetonta kuormitusta, eikä vaadi hakijalta kohtuuttoman suurta ajallista ja rahallista panostusta.
- Hakijalla on aito ja tasavertainen mahdollisuus hakea kaikille haluamilleen koulutusaloille.
- Koulutusalat saavat opiskelijoita, joilla on hyvät valmiudet menestyä alan opinnoissa.
- Opiskelijavalintojen toteuttaminen on yliopistojen resurssien näkökulmasta tehokasta ja tarkoituksenmukaista.

LÄHTEET

- Jänkälä, J-P. (2023). Valintakokeet yliopistoväen näkökulmasta. Teoksessa Murto, V., Suhonen T., & Jänkälä J-P. Yliopistojen valintakoevalinta. Katsaus kirjallisiin valintakokeisiin sisältöjen, rekisterien ja kyselyn näkökulmista. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus 2/2023.
- Karhunen, H., Pekkarinen, T., Suhonen, T. & Virkola, T. (2022). Opiskelijavalintauudistuksen seuranta tutkimuksen loppuraportti. VATT Muistiot 67. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT.
- Kosunen, S., Haltia, N., Saari, J., Jokila, S. & Halmkorna, E. (2021). Private Supplementary tutoring and socio-economic differences in access to higher education. *Higher Education Policy*, 34(4), 949–968.
- Kosunen, S., Inkinen, A., Haltia, N., & Jokila, S. (2022). Tarjonta ja kysyntä valmennuskurssimarkkinoilla opiskelijavalintauudistuksen aikana. *Kasvatus*, 53(1), 63–78.
- Nori, H. (2011). Keille yliopiston portit avautuvat? Tutkimus suomalaisiin yliopistoihin ja eri tieteenaloille valikoitumisesta 2000-luvun alussa. Turku: Turun yliopisto
- OECD (2023). Education at a Glance 2023: OECD Indicators. OECD Publishing. Paris.
- OKM (2016). Valmiina valintoihin – ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:37.
- Pekkarinen, T. & Sarvimäki, M. (2016). Parempi tapa valita korkeakouluopiskelijat. VATT Policy Brief.
- Suhonen, T. (2023). Valintakokeiden ja yhteisvalintojen onnistuminen rekisteritiedon valossa. Teoksessa Murto, V., Suhonen T., & Jänkälä J-P. Yliopistojen valintakoevalinta. Katsaus kirjallisiin valintakokeisiin sisältöjen, rekisterien ja kyselyn näkökulmista. Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus 2/2023.

LIITTEET

Liite 1: Valintakoe kokonaisuuteen tehdyt muutokset ja linjaukset 21.3.2024 julkaistun luonnoksen jälkeen

Liite 1: Valintakoekokonaisuuteen tehdyt muutokset ja linjaukset 21.3.2024 julkaistun luonnoksen jälkeen

Valintakoekokonaisuuden luonnoksen kommentointi

Yliopistojen uudesta valintakoekokonaisuudesta julkaistiin luonnos 21.3.2024. Luonnosta oli mahdollista kommentoida 25.4.2024 asti otakantaa-fi-palvelussa. Määräaikaan mennessä kommentteja annettiin 100 kpl seuraavasti:

Yliopistojen kommentit 11 kpl	Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Lapin yliopisto, Oulun yliopisto, Svenska handelshögskolan Hanken, Tampereen yliopisto, Turun yliopisto, Vaasan yliopisto, Åbo Akademi
Yliopistoihin liittyvien organisaatioiden tai ryhmien kommentit 27 kpl	Biokemian ja molekyylibiotieteiden valintakoeysteytyö, datavetenskap (ÅA), DIA-yhteisvalinta, eläinlääketieteellinen tiedekunta (HY), filosofian oppiaine (TAU), historia- ja maantieteiden laitos (UEF), historian tutkinto-ohjelma (TAU), kasvatustiede (OY), kirjallisuustieteen tutkinto-ohjelma (TAU), kotimaisten kielten ja kirjallisuuksien kandiohjelma (HY), kulttuurintutkimuksen koulutusohjelma (UEF), läroämnet nordiska språk (HY), lääketieteellisten alojen yhteisvalinta, maantieteen tutkimusyksikkö (OY), oikeustieteellinen tiedekunta (HY), perustieteiden tiedekunta (Aalto), psykologian ja logopedian valintakoeysteytyöryhmä, ruotsin kieli (UEF), suomen kielen oppiaine (OY), suomen kielten ja kulttuurin opintosuunta (HY), valtiotieteellinen tiedekunta (HY), viestinnän oppiaine (HY), yhteiskunnallisen muutoksen kandiohjelma (HY), yhteiskuntatieteiden tutkinto-ohjelma (LUT). Lisäksi adressi, jossa 387 allekirjoittajaa.
Opiskelijajärjestöjen kommentit 10 kpl	Hallintotieteiden opiskelijajärjestöt, Helsingin yliopiston oikeustieteen opiskelijoiden tiedekuntajärjestö, Juristklubben Codex rf, Oikeustieteen Opiskelijoiden Liitto ry, Oulun yliopiston ylioppilaskunta, Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL, Tampereen yliopiston ylioppilaskunta, Turun yliopiston ylioppilaskunta, Vaasan yliopiston ylioppilaskunta
Muiden sidosryhmien kommentit 14 kpl	Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry, Filosofian ja elämäntutkimustieteen opettajat FETO ry, Juristiliitto - Juristförbundet, Kielikoulutuspolitiikan verkosto, "Kohti parempaa yliopistomaailmaa" - tutkimushanke, Pirkanmaan Opinto-ohjaajat ry, Suomen Farmasialiitto ry, Suomen Historiallinen Seura, Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry, Suomen Lääkäriliitto, Suomen opinto-ohjaajat ry, Suomen Puheterapeuttiliitto ry, Tampereen yliopiston tieteenekijät ry, Tieteenekijöiden liitto ry
Yksityishenkilöiden kommentit 38 kpl	

Kommentointikierroksen aikana käytiin lisäksi koekohtainen keskustelukierros kunkin luonnostellun valintakokeen koulutusalojen kesken.

Kommentointiaikana saatujen kommenttien sekä koekohtaisten keskustelujen perusteella tehtäviä johtopäätöksiä ja koekokonaisuuteen tehtäviä muutoksia on käsitelty valintakoevalinnan asiantuntijatyöryhmässä (7.5.2024), opiskelijavalintojen ydinryhmässä (15.5.2024) sekä koulutusvararehtorikokouksessa (15.5.2024 ja 29.5.2024).

Yksittäisiä valintakokeita koskevat muutokset

VALINTAKOE A

MUUTOS A1: Valintakokeen A yhteiset osiot on yhdistetty yhdeksi osioksi, jolloin kaikki yhteiset matematiikan sekä loogisen päättelyn ja ongelmanratkaisun tehtävät aukeavat samalla kertaa.

Perustelu muutokselle: Muutos vähentää kokeen sirpaleisuutta ja sen ansiosta hakija voi itse päättää, miten käyttää aikansa kaikille yhteisten tehtävien välillä. Hakukohde voi silti halutessaan painottaa joko matematiikan tai loogisen päättelyn ja ongelmanratkaisun tehtäviä pisteytyksessä eri tavoin.

VALINTAKOE B

MUUTOS B1: Valintakokeen B eriytyvässä osiossa mitataan ainoastaan fysiikan osaamista. Kaikki biologian ja kemian tehtävät ovat kokeen yhteisessä osiossa.

Perustelu muutokselle: Koulutusalojen välisessä keskustelussa todettiin, että biologian ja kemian osaamisen laajuus on kaikilla kokeen koulutusaloilla sama. Tämän toi esiin myös Helsingin yliopisto omissa kommenteeissaan.

MUUTOS B2: Liikuntabiologia ja valmennustiede siirrettiin valintakokeesta B valintakokeeseen D.

Perustelu muutokselle: Koulutusala itse totesi, että koe D mittaa koetta B paremmin niitä valmiuksia, joita näiden koulutusohjelmien aloittavilta opiskelijoilta edellytetään.

VALINTAKOE C

Valintakokeen C rakenteeseen tai sisältöön ei ole tehty muutoksia luonnosversion jälkeen.

VALINTAKOE D

MUUTOS D1: Valintakokeeseen D on lisätty lyhyt eriytyvä osio, joka on tarkoitettu kokeesta B kokeeseen D siirtyneille liikuntabiologialle ja valmennustieteelle.

Perustelu muutokselle: Eriytyvällä osiolla mitataan sellaista luonnontieteiden (biologia, fysiikka, kemia) osaamista, joka ei ole relevanttia muille valintakoetta käyttäville koulutusaloille.

MUUTOS D2: Kokeen yhteinen osio perustuu lyhyeen ennakkomateriaaliin, joka julkaistaan kaksi päivää ennen koetta.

Perustelu muutokselle: Valintakoekokonaisuuden luonnoksesta annetuissa kommenteeissa kokeen D ennakkomateriaalia sekä puollettiin että vastustettiin. Ennakkomateriaali nähdään tärkeänä kokeen erottelukyvyn varmistamiseksi erityisesti psykologian kovan hakupaineen hakukohteissa. Ennakkomateriaali on kuitenkin lyhyt, ja se julkaistaan vain kaksi päivää ennen valintakoetta, jotta ennakkomateriaalin käyttö kokeessa ei heikennä hakijoiden mahdollisuuksia valmistautua ja osallistua valintakokeeseen. Vaihtoehtona yhteisen osion ennakkomateriaalille keskusteltiin mahdollisuudesta lisätä kokeeseen toinen eriytyvä osio psykologialle ja logopedialle ja ennakkomateriaalin liittämistä tähän osioon. Kokeen pirstaloituminen nähtiin kuitenkin nimenomaan riskinä kokeen erottelukyvyn kannalta. Ennakkomateriaalin toimivuutta ja siihen liittyviä kokemuksia on erityisen tärkeää seurata vuoden 2025 kokeen jälkeen.

VALINTAKOE E

Valintakokeen E rakenteeseen tai sisältöön ei ole tehty muutoksia luonnosversion jälkeen.

VALINTAKOE F

MUUTOS F1: Valintakoe F perustuu kokeessa jaettavien aineistojen lisäksi lukion taloustiedon ja taloustilastomatematiikan sisältöjä vastaavaan osaamiseen.

Perustelu muutokselle: Koekokonaisuuden luonnosvaiheessa keskustelut siitä, mihin koe perustuu, olivat vielä kesken. Kokeen koulutusalat pääsivät asiasta yhteisymmärrykseen koekohtaisessa keskustelussa huhtikuussa. Ratkaisu on pitkälti linjassa nykyisen kauppatieteiden valintakokeen kanssa, jonka on yhteisissä keskusteluissa todettu toimivan hyvin kokeen F suunnittelun pohjana.

VALINTAKOE G

MUUTOS G1: Valintakokeen G eriytyvä osio, joka oli luonnosversiossa tarkoitettu vain viestintätieteille, laajennetaan koskemaan kaikkia niitä kokeen hakukohteita, joilla on erityinen tarve mitata tekstin tuottamisen taitoja.

Perustelu muutokselle: Useat kokeessa mukana olevat alat esittivät oman eriytyvän osion lisäämistä kokeeseen, ja tätä esitystä lähes poikkeuksetta perusteltiin tarpeella mitata kirjallisen ilmaisun valmiuksia. Useiden eriytyvien osioiden lisääminen valintakokeeseen tekisi kokeesta kuitenkin hyvin pitkän, sirpaleisen ja raskaan hakijalle, joka hakee useammalle alalle saman kokeen sisällä. Koska kokeen luonnosversiossa olleen alunperin viestintätieteille suunnatun eriytyvän osion tarkoituksena oli myös mitata tekstin tuottamisen valmiuksia, katsottiin paremmaksi laajentaa tätä osiota siten, että sitä voivat halutessaan käyttää myös kokeen muiden koulutusalojen hakukohteet oikeustieteitä lukuunottamatta. Osion käyttämisen todellista tarvetta tulee kuitenkin arvioida kriittisesti ja huomioida, että osion arvioinnin resurssien tulee löytyä niistä yksiköistä, jotka osiota käyttävät.

VALINTAKOE H

MUUTOS H1: Valintakokeeseen H on lisätty kolme eriytyvää osiota, joilla mitataan erityisesti filosofian opinnoissa tarvittavia argumentatiivisen ajattelun ja ilmaisun valmiuksia, hakijan valmiuksia rakentaa ja argumentoida historiallisten ilmiöiden ajallisia yhteyksiä sekä erityisesti teologian alan opinnoissa tarvittavia valmiuksia.

Perustelu muutokselle: Useiden yliopistojen ja koulutusalojen kommentoissa tuotiin esiin tarve lisätä kokeeseen H eriytyviä osioita erityisesti filosofialle ja historialle, joskin toisaalta Helsingin yliopisto kommentoi, ettei kokeessa ole tarvetta eriytyville osioille ja Åbo Akademi totesi yleisesti, ettei kokeiden rakenteesta tule tehdä liian monimutkaisia lisäämällä eriytyviä osioita. Kokeen koulutusalojen kesken käydyissä keskusteluissa eriytyvät osiot kuitenkin nähtiin kriittisiksi kokeen onnistumisen kannalta, joten kokeeseen lisättiin kolme eriytyvää osiota, joista yhtä koetta käyttävät hakukohteet voivat halutessaan käyttää. Eriytyvän osion käyttämisen todellista tarvetta tulee kuitenkin arvioida kriittisesti ja huomioida, että osion arvioinnin resurssien tulee löytyä niistä yksiköistä, jotka osiota käyttävät.

VALINTAKOE I

MUUTOS I1: Valintakokeen I yhteiset osiot on yhdistetty yhdeksi osioksi, jolloin kaikki yleisiä kielellisiä valmiuksia sekä tekstien analysointi- ja tulkintataitoja mittaavat tehtävät aukeavat samalla kertaa.

Perustelu muutokselle: Muutos vähentää kokeen sirpaleisuutta ja sen ansiosta hakija voi itse päättää, miten käyttää aikansa kaikille yhteisten tehtävien välillä. Hakukohde voi silti halutessaan painottaa joko yleisiä kielellisiä valmiuksia tai tekstien analysointi- ja tulkintataitoja mittaavia tehtäviä pisteytyksessä eri tavoin.

Muut kommenttien perusteella tehdyt linjaukset

VALINTAKOKEIDEN LUKUMÄÄRÄ

Åbo Akademi esitti kommentteissaan, että valintakokeiden lukumäärää vähennettäisiin yhdeksästä kuuteen siten, että kokeet B ja C, kokeet D ja E sekä kokeet G ja H yhdistettäisiin. Åbo Akademi katsoi, että kyseiset koeparit eivät ole sisällöltään niin erilaisia, etteikö niitä voisi toteuttaa yhtenä kokeena. Åbo Akademin kommentissa muistutettiin, että valintakokeiden tärkein tehtävä on laittaa hakijat järjestykseen, ja että kokonaisuuden tulee olla sellainen, että se mahdollistaa hakijalle tosiasiallisen hakemisen usealle eri koulutusosalalle. Lisäksi Helsingin yliopisto totesi kommentteissaan, että pidemmällä aikavälillä tulisi tarkastella mahdollisuutta yhdistää kokeet G ja H.

Valintakoekokonaisuutta viimeisteltäessä on todettu, että kokeiden vähentäminen yhdeksästä kuuteen olisi liian iso muutos tässä vaiheessa tehtäväksi, joten myös lopullisessa esityksessä on yhdeksän koetta. Kokeiden yhdistämiselle ei myöskään löydy riittävän vahvaa tukea niiltä koulutusaloilta, joita muutos koskisi. On kuitenkin tärkeää seurata uusien valintakokeiden toimivuutta ja tarkastella myöhemmin mahdollisuutta yhdistää kokeita.

VALINTAKOKEIDEN TOTEUTTAMISEN AIKATAULU

Tampereen yliopiston kommentteissa ehdotettiin kokeiden käyttöönottoon joustavuutta ja tuotiin esiin tarve viivästyttää kokeiden G, H ja I toteutusta vuoteen 2026. Perusteluna oli se, että aikataulu on liian kireä kokeiden valmistelulle ja niistä tiedottamiselle. Lisäksi todettiin, että vuonna 2024 toteutettavien valintakoepilottien kokemukset tulisi pystyä huomioimaan uusia kokeita laadittaessa. Myös muutamien muiden yliopistojen yksittäisiltä koulutusaloilta esitettiin uusien kokeiden käyttöönoton viivästyttämistä.

Uusien valintakokeiden valmistelulle on luonnosteltu aikataulu, jota noudattamalla kokeet on mahdollista laatia käytettävissä olevassa ajassa. Vaikka yhteiskokeet ovat erällä koulutusaloilla uusi asia, yliopistosektorilla on useita jo pitkään toteutettuja isoja yhteiskokeita, joiden kokemuksia on mahdollista hyödyntää kokeiden laatimisessa. Myös vuoden 2024 pilottikokeiden kokemukset saadaan uusia kokeita laativien valintakoetyöryhmien käyttöön, sillä nämä kokeet toteutuvat samalla viikolla, kun tämä esitys annetaan yliopistoille. Uudistuksen aikataulusta ja siitä tiedottamisesta on keskusteltu myös lukiokoulutuksen toimijoiden kanssa, ja näiltä saatu viesti on, että hakijan näkökulmasta aikataulu ei ole liian kireä vaan pikemminkin on toivottavaa saada uudet kokeet nopeasti käyttöön. Seuraavan vuoden valintaperusteista on tähänkin asti tiedotettu vuosittain lokakuun loppuun mennessä. Mikäli kokeita otettaisiin käyttöön eriaikaisesti, tekisi se yliopistojen valintakoekokonaisuudesta hakijalle entistäkin

sekavamman, ja toisaalta myöhemmin käyttöön otettavien kokeiden valmistelu vaikeutuisi opiskelijavalintojen kehittämishankkeen päättyessä kesken näiden kokeiden valmistelun. Nykyiseen valintakokeiden kokonaisuuteen on jo vuonna 2021 tunnistettu liittyvän useita haasteita, joten on järkevää korjata kokonaisuutta niin pian kuin mahdollista. Näin ollen kaikki uudet kokeet valmistellaan koordinoitusti samassa aikataulussa ja otetaan käyttöön ensimmäisen kerran vuoden 2025 opiskelijavalinnassa. Päätösvalta uusien kokeiden käyttöönotosta on viime kädessä yliopistojen yksiköillä, ja kunkin yliopiston tulee tarvittaessa keskustella sisäisesti siitä, missä määrin muiden kuin uusien yhteisten valintakokeiden järjestämistä on mahdollista tukea.

VALINTAKOKEIDEN DIGITAALISUUS

Aalto-yliopisto totesi kommentteissaan, ettei se pidä kokeiden toteuttamista digitaalisena realistisena vielä vuonna 2025. Toisaalta Helsingin yliopisto totesi, että kaikkien uusien valintakokeiden tulisi olla digikokeita, ja että yliopistolla ei ole mahdollisuutta järjestää paperikokeita enää vuonna 2025.

Vuonna 2024 yliopistojen valintakokeista 55 järjestetään digitaalisena, ja yliopistosektorilla on jo useiden vuosien kokemus digitaalisten valintakokeiden järjestämisestä. Myös ammattikorkeakoulujen valintakoe on digitaalinen, samoin kuin kaikki ylioppilaskokeet. Jokaisessa uuden valintakoekokonaisuuden kokeessa on mukana hakukohteita, joilla on tällä hetkellä digitaalinen valintakoe, joten mikäli osa kokeista toteutettaisiin vuonna 2025 paperisena, tarkoittaisi se näiden hakukohteiden kohdalla paluuta digikokeesta paperikokeeseen. Lisäksi kokeiden toteuttaminen kahdessa eri formaatissa on hakijoiden näkökulmasta sekavaa ja aiheuttaa ylimääräistä työtä kokeiden ja niiden ohjeistusten valmistelussa sekä hakijaviestinnässä.

Opiskelijavalintojen kehittämishankkeen keskeinen tavoite on ollut järkevöittää opiskelijavalintojen aikataulua siten, ettei todistusvalinnalla hyväksyttävien hakijoiden tarvitse valmistautua lainkaan valintakokeisiin. Keskeinen keino tämän tavoitteen saavuttamiseen on kokeiden tarkastus- ja arviointiajan lyhentäminen, jotta kokeet voidaan järjestää nykyistä myöhemmin. Digitaalisissa kokeissa automaattitarkisteiset tehtävät pystytään tarkistamaan välittömästi kokeen päätyttyä ja muutkin tehtävätyypit saadaan arvioitavaksi viivytyksettä.

Kaikki uudet valintakokeet toteutetaan näin ollen digitaalisina vuonna 2025.

VALINTAKOKEIDEN ERIYTYVÄT OSIOT

Valintakoekokonaisuuden kommentteissa oli runsaasti esityksiä eriytyvien osioiden lisäämisestä eri valintakokeisiin. Toisaalta Åbo Akademi totesi kommentteissaan, ettei kokeista tule tehdä liian monimutkaisia lisäämällä niihin eriytyviä osioita, ja Helsingin yliopisto peräänkuulutti kommentteissaan vahvoja perusteita jokaiselle eriytyvälle osiolle. Åbo Akademi myös muistutti, että valintakokeiden tärkein tehtävä on laittaa hakijat järjestykseen opiskelijavalintaa varten, ja ettei valintakokeilla tulisi mitata sellaista alaspesifiä osaamista, jota koulutuksen on tarkoitus tuottaa.

Eriytyvien osioiden tarvetta pohdittaessa on hyvä muistaa, että noin puolet opiskelijoista valitaan todistusvalinnalla, joten myöskään valintakokeella valittavilta ei tule edellyttää sellaista osaamista, jota lukiokoulutus ei tuota. Eriytyviä osioita tulisikin siksi käyttää kokeissa vain siinä tapauksessa, että jollain kokeen koulutusosalalla on sellaisia tarpeita, jotka eivät muiden kokeen alojen kannalta ole lainkaan relevantteja. Valintakoeuudistuksen tärkeä tavoite on mahdollistaa hakijalle tosiasiallinen hakeminen

kaikille häntä kiinnostaville koulutusaloille. Jos samassa valintakokeessa on useita eriytyviä osioita, monelle kokeen koulutusosalalle hakevalle hakijalle kokeesta tulee pitkä ja raskas. Vaikka hakija voi tehdä kaikki tarvittavat koeosiot, hänen suorituksensa ei ole parhaimmillaan enää viimeisiä osioita tehtäessä, jolloin tällainen hakija ei ole yhdenvertaisessa asemassa sellaisiin hakijoihin verrattuna, jotka ovat hakeneet vain yhdelle koulutusosalalle.

Edellä esitetysti valintakokeisiin on lisätty muutamia eriytyviä osioita, joille on katsottu olevan riittävän vahvat perusteet. Eriytyvien osioiden tarvetta on hyvä arvioida uudelleen sen jälkeen, kun kokeiden toimivuudesta on saatu kokemuksia.

VALINTAKOKEIDEN ENNAKKOMATERIAALIT

Valintakoe kokonaisuuden kommentoissa esitettiin myös ennakkomateriaalien lisäämistä joihinkin kokeisiin ja koeosiioihin. Lähtökohtana on ollut, että ennakkomateriaaleja ei käytetä, koska niihin on todettu liittyvän monia koulutuksellista tasa-arvoa ja hakijoiden yhdenvertaisuutta heikentäviä haasteita (Murto, 2023). Myös opetus- ja kulttuuriministeriön asettama työryhmä on todennut jo vuonna 2016, että korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulisi pääosin perustua toisen asteen opinnoissa hankittuun osaamistasoon eikä korkeakouluopinnoissa opiskeltaviin sisältöihin (OKM, 2016). Edellä esitetysti joissain kokeissa on kuitenkin käytössä lyhyitä ennakkomateriaaleja, jotka julkaistaan vasta todistusvalinnan tulosten julkaisemisen jälkeen, ja joihin perehtymiseen on näin ollen aikaa pääsääntöisesti 2–7 vuorokautta. Lisäksi osa kokeista perustuu vähintään osin tiettyihin lukion jonkin oppiaineen tai oppiaineiden oppimäärän tai opintojaksojen sisältöihin, mitä ei tässä yhteydessä tarkoiteta ennakkomateriaalilla.

Hakijoiden yhdenvertaisuuden ja hakijan tosiasiallisten mahdollisuuksien turvaamiseksi on linjattu, että kokeissa voidaan käyttää lyhyitä ennakkomateriaaleja vahvasti perustellusta syystä kuitenkin siten, että saman valintakokeen useammassa osiossa ei ole ennakkomateriaalia. Mikäli saman kokeen useammassa osiossa olisi ennakkomateriaali, vaikeuttaisi se useampaan koeosioon valmistautumista ja asettaisi muita heikompaan asemaan sellaisen hakijan, joka hakee samalla kokeella useammalle koulutusosalalle. Ennakkomateriaalien tarvetta on hyvä arvioida uudelleen sen jälkeen, kun kokeiden toimivuudesta on saatu kokemuksia.

KOEAIKAA KOSKEVAT LINJAUKSET

Valintakoeuudistuksen keskeisen tavoitteen eli opiskelijavalinnan aikataulun järkevöittämisen saavuttamiseksi linjattiin syksyllä 2023, että uudet valintakokeet tulisi voida järjestää noin viikossa ilman päällekkäisiä kokeita. Kun kokeita on yhdeksän, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että vähintään joinain koepäivinä tulee voida järjestää kaksi koetta päivässä, mikä taas tarkoittaa sitä, että kokeiden kestoa on tarpeen rajata. On myös huomattava, että kaikissa kokeissa on hakijoita, joille myönnetään yksilöllisenä järjestelyinä lisäaikaa kokeen suorittamiseen.

Kokeiden kestosta on näin ollen linjattu, että kokeiden kokonaispituus on enintään neljä tuntia (ilman lisäaikaa) lukuunottamatta kahta poikkeusta:

- Kokeen B enimmäiskesto (ilman lisäaikaa) on 4,5 tuntia, jotta kokeeseen saadaan riittävästi tehtäviä varmistamaan lääketieteellisten alojen tarvitsema kokeen erottelukyky.

- Kokeen I enimmäiskesto (ilman lisäaikaa) on 5 tuntia. Käytännössä viiden tunnin koe koskisi vain sellaisia hakijoita, joiden hakukohteet edellyttävät useamman kuin kolmen eriytyvän osion suorittamista. Nykyisen hakijakäyttötymisen mukaan tällaisia hakijoita on hyvin vähän eli valtaosalla hakijoista koe kestäisi 1,5–4,5 tuntia (useimmilla enintään 3,5 tuntia). Hakijan, jonka hakukohteet edellyttävät 4–6 eriytyvän osion tekemistä, on mahdollista suorittaa kaikki tarvittavat koeosiot, mutta hänellä on kaikkien koeosioden tekemiseen aikaa yhteensä enintään 5 tuntia.

Lisäksi kokeiden osioiden kestosta on linjattu siten, että jokaisessa kokeessa yhteisellä osiolla on oma koeaikansa ja jokaisella eriytyvällä osiolla omansa. Aalto-yliopisto esitti, että kokeessa A kaikilla hakijoilla olisi sama neljän tunnin koeaika riippumatta siitä, kuinka monta koeosiota hakijalla on suoritettavanaan. Tämä asettaisi kuitenkin muita heikompaan asemaan hakijan, jolla on suoritettavana useampi koeosio ja ohjaisi täten siihen, että hakijan ei kannata hakea kaikille häntä kiinnostaville koulutusaloille.